

הספר שהוחרם עליידי כל כליהתקשורת מספר על חייו ואהבותיו של

עורך "הארץ", חולשותיו, יחסו לכסף, לעובדיו, לאביו ולבנו

ההגדה לבית שוקן

כלפי איש זה או אחר, שלא לדבר על עקשנותו, הגובלת בטיפשות ייקית", או, כפי שמששה שרת, מי שהיה ראש ממשלת ישראל לפני 30 שנה, כתב ביומניו: "הוא עקשן מופלג, ורגיל להתעמר בכל מי שמנסה להטיל עליו מרותו המוסרית."

זה בדיוק מה שקרה כאשר שוקן ביקש לצנזר ראיון-חשיפה שערך יאיר קוטלר עם יגאל דיין, אז (1978) סגן ראש-הממשלה, צינזור שנעשה, כנראה, בהשראת יריבו-למפלגה של דיין, אז חבר הנהלת מערכת הארץ (ובכיום שרת-תיקשורת) אמנון רובינשטיין.

דין תיאר בראיון את רובינשטיין כ-"אסון, חסר עמוד-שדרה, פוליטיקאי קטן תרתי-משמע, המבקש להיות סו' לך".

נסיון צינזור היה הקש ששביר את גב הגמל קוטלר, שירע מניחות פסיכר לוגי של שוקן שזה סבור ש"הכל מגיע לו, אך לו לעצמו אין שום חובה כלפי הולת".

אחרי פנייה לבית-המשפט, שמנע את פירסום הראיון המצונזר בהארץ,

נכנע. החיזור אחרי סילבי קשת נגמר, והיא גם התפטרה מן הארץ. מעריץ אחר של קשת באותה עת היה משה דיין, שביקר אותה בבית החולים ולחש על אוזנה: "העולם כלעדיך היה כמידברו".

"שינאה עזה, ממש עיוורת"

יאיר קוטלר, מי שהיה העורך האחראי של הארץ וכתבו משך 25 שנה, שולף פרשות רבות מסוג זאת בספרו החדש, כוח להשחית (הוצאת כשר, 285 עמודים), בו הוא חושף את דמותו של גרשום גוסטב מרדכי יהודה שוקן, כיום בן 72 ועורך הארץ זה 46 שנים.

קוטלר מספר כי "גם בעת משבר כספי כעיתון נמנע שוקן מלהזרים להארץ את הדרוש ממשאביו הוא. הוא מעדיף להשיג הלוואות נוחות, או סיוע נריב, מגופים פרטיים וציבוריים." קראופי אחר של שוקן: תמיד "מפ" עפעת בו שינאה עזה, ממש עיוורת.

גרשום שוקן ויהודית יונה (1979) עיניים מושפלות והראש בין הידיים

גרשום שוקן ויהודית יונה (1984) -אני או היא?"

מחבר קוטלר שתיקה רועמת

קשר ההשתקה

נדמה שאין לכך תקדים בתולדות העיתונות הישראלית.

עיתונאי בכיר כתב ספר. הספר יצא לאור ועורר סערה בחוגי העיתונאים. אך אף מילה אחת על הספר לא פורסמה בכל עיתון שהוא. כאילו הספר לא היה ולא נברא. וכאילו העי-תונאי חדל מלהתקיים.

זה קרה לסיפורו של יאיר קוטלר. כוח להשחית.

קוטלר, אחיו של השחקן עודד קוטלר, היה במשך 25 שנים כתב בכיר מאוד בעיתון הארץ. הוא כיהן במשך שנים כעורך-מישנה בעיתון זה. בהארץ, השייך למישפחת שוקן, עורך-המישנה הוא העורך-בפועל. כיום מחזיק בתפקיד זה מתי גולן.

כאשר נמרד קוטלר מהארץ, על רקע המאורעות המתוארים בספר, הוא הצטרף למערכת מעריב, שהיה אז עדיין העיתון הנפוץ ביותר במדינה. קוטלר כיהן שם ככתב בכיר, ופירסם כתבות וחקירות.

גם עם עורכי מעריב רב, אחרי ארבע שנים, ואז השתתף בהקמת רשת המקומוניס-חיני מונים הרחוב הראשי. קוטלר כיהן כעורך העיתון התל-אביבי של הרשת, אך שוב לא הסתדר עם הבעלים ונטש גם משרה זו ברעש גדול. כעבור זמן התמוטטה הרשת כולה, והעי-תונים נסגרו.

הספר מוקדש לכל החוויות האלה. אפשר להתווכח על אופיו של אדם, שנשט את כל מקומות-העבודה שלו ברעש גדול ותוך טריקת-דלת. אפשר גם להתווכח על אופי-הכתיבה של העיתונאי קוטלר, שאינו נראה לרבים. אילו היו מבקרי הספר מותחים ביקורת

קטלנית על הספר ועל כותבו, היה זה אך טבעי. אך קרה דבר אחר לגמרי. כל עיתוני ישראל עשו יד אחת לנגוז את הספר ולהעלים את עצם קיומו. הספר הפך ללא-ספר, והמחבר ללא-אדם. את שניהם בלעה האדמה. זהו תקדים מסוכן מאוד. דברים מסוג זה מקובלים במישטרים טוטאליטריים. אך היכר-לז של כליהתקשורת במדינה דמוקרטית לנגוז ספר, והנכונות להפעילה מטעמים איני-טרסנטיים גרידא, מדאינות ביותר. העולם הזה קיים - בין השאר - כדי למנוע את עצם האפשרות לקיים בארץ קשר-השתקה. ב-35 שנות קיום המערכת הנוכחית הפר קשרי-השתקה מכל הסוגים, ועל כך זכה בשינאה בעליה-השררה בכל התחומים. לכן החליט להפר גם קשר זה ולפרסם את דבר קיומו של הספר - למרות הסתייגויות רבות מאופיו ומסיגונו. כל הנאמר בעמודים אלה לקוח מספרו של קוטלר.

בציבור "במיני גרוטסקי, במאכסי מצ' חיק, במידי מזעזע... אפופה ענן של בושם... בקולה הצורם והחורק" וכו' וכו'.

החץ מסילבי קשת היה סיוע חשכון של פלירט ממושך בין שוקן לקשת, עת היתה חברת מערכת הארץ, כשהעורך שוקן גילה אהבה (בסתר) כלפיה, התמוגג מנחת כל אימת שהיא פקדה את המערכת, מיהר להזמין להדרו לשיחות-נפש אינטימיות, הציף אותה במיכתבי-אהבה לוחטים, הקדיש לה שירים, כולל תרגום השיר המלומד-דים של ויליאם באטלר ייטס (קרחים), שגינותיהם שכוחים... חרזו בייאוש אהבה / לרצות אוזנה האטומה של חתיכה יפה.)

כאשר לקתה קשת בהתקף-אולכוס

הוא הניח את ראשו על כתף סגנו ופרץ בבכי

ואושפזה בבית-החולים, הרעיף עליה שוקן מיכתבי-אהבה וריר-פרחים. זה נודע לידועה-בציבור של שוקן, מזכיר רתרילשעבר, יהודית יונה, שהציגה אולטימטום, "אני או היא". שוקן, שפסיכולוג ניתח פעם את אופיו כאיש החרד מאוד מביקורת,

הראש? שאל נוח מוזס, העורך האחראי של ידיעות אחרונות, כאשר הפתק הגיע לידיו. במקום תשובה הרכין שוקן את ראשו על כתפו של סגנו, יאיר קוטלר, ופרץ בבכי. היתה לו, לשוקן, סיבה לככות. כתבתה של קשת, הרוזנת דרקולה, סיפרה על אחר גידעון שלוסברג (שראשי-התיבות של שמו זהים לאלה של גרשום שוקן) גמר מרושע, עכבר המפחד מאשתו השתלטנית, והמנהל רומן עם מזכירתו, וזאת מופיעה

סילבי קשת שיחות-נפש אינטימיות